

Ще й не половіє

Євген Гуцало

Не стежка під ногами, а вузеньке піщане полотно. Це полотно дихає теплом, яке зрідка коле п'яти, кусається,— а може, то не тепло таке колюче, а дрібненький пісок? Ген попереду летить метелик, він не минає стежки, наче пливе по ній; ти йдеш за метеликом, за його біло-оранжевим свіченням, за його барвисто-гарячим мерехтінням — і раптом він звертає вбік, злітає над жита. І твій перший порух — за ним, наче також хочеш злетіти, але зупиняєшся і довго стежиш, як він, зменшуючися, згасає, як примеркають і вже примеркли густі вогники на його крилах. Уже й нема... І на якусь коротку хвилю видається тобі, що вилетів він із твоєї душі, тепер там спорожніло, бо поменшало отого біло-оранжевого свічення.

Зусібіч котяться на тебе зелені спалахи. Жита трохи пригинаються, потім випростуються: купаються в прозорих водах повітря, то поринаючи, то виринаючи.

Пригнися трохи, щоб самим тільки зором охоплювати їхню поверхню,— і за якусь мить відчуєш, як твоя голова починає паморочитись. Здається, що ти теж погойдуюєшся... І вже поплив... поплив із житами, які ще й не половіють, у їхньому шурхоті, в їхніх запахах, і вловив по холодному тремтінню в грудях їхню зелену глибину...

Ген над тобою сама лише блакить, немов омана, та сухий блиск сонця, його сліпучі переливи і дрижання. Присідаєш нижче — і вже потонув, хвилі майже зійшлись над тобою, лише смуга блакиті вгорі — немов спомин про інший світ.

Знову піщане полотно простеляється під ноги; добре йти в полі, коли ти ще дитина, коли мало бачив і ще менше знаєш, коли живе в тобі тремтливий страх — а що, коли раптом із жита щось вискочить, а що, коли за отим кущем на тебе чигає химера?

І ти йдеш повільно, і все в тобі напружилось, і ти вбираєш очима кожну стеблинку, прислухаєшся до найменшого шурхоту. Ось там, здається... Ген як ворухнувся отой чубатий полин, ще раз... Потім різко нахилився, випростався... І ноги, немов під тобою зайнялася земля, самі зриваються, несуть тебе, і все навколо понеслося: жита, волошки, жовта суріпка, повітря враз погустішало. А позаду наче щось женеться, бо що ж це так стугонить, так сапає? Бігти все важче, і врешті ти, знесилений, думаєш — хай буде те, що буде, й озираєшся. Стежка пустельна, та й у жито начебто ніхто не сховався. Невже здалось? Ні, не могло здатись. Мабуть, воно таки гналось...

І вже хоча не біжиш, а заспокоїтись довго не можеш, озираєшся, потім раптово спиняєшся, щоби глянути назад. Радісно й лякливо водночас, а ноги ладні знову понести тебе вперед.

Хтось покликав, чи вчулось? Ні, либонь, таки не вчулось, бо щось обізвалося. майже людським голосом.

Стоїш і розглядаєшся, думаючи, що б то таке могло бути? Може, пташка? А може, шелеснули на вітрі колоски? А може, хтось уже давно стежить за тобою й лякав ото, а

тепер крикнув зміненим голосом і заховався. Всміхаєшся цьому здогадові, рішуче повертаєш назад, прямуєш туди, звідки тобі вчувся голос. Заходиш у жито, розгортаєш його руками, дивишся — ніде нікого. Здається, отам.

Прожогом кидаєшся вперед, але й тут порожньо, лише шорсткий шерех поміж стеблами. Завмираєш, нашорошуючи слух, вбираєш очима зелене живе навкілля, а потім голосно запитуєш:

— Хто тут?

Тихо-тихо, ось-ось, здається, задзвенить у вусі.

— Це ти, Петре? — знову запитуєш. І на хвилю набираєшся певності, що це саме Петро, з яким сьогодні вранці зустрівся на гатці.— Я ж бачу, що це ти, не ховайся.

"Шу-шу-шу". Це за твоєю спиною перешіптуються жита, і ти хутко обертаєшся на ту причаєну розмову.

— А-а, так це ж Микола! Ну, вилазь, вилазь, чого пригнувся? Думаєш, буду за тобою бігати?

Вибродиш із жита і йдеш. Хто б там не ховався, тобі однаково. Хай собі ховаються, тобі байдуже чи не хочеш гратися з ними. Сподіваєшся, що ось вони кинуться тобі навздогін, ви посмієтесь разом, але ніхто не доганяє.

Ти йдеш собі, вже трохи й забув про цю пригоду, як раптом знову позаду обзивається чи то голос, чи то шелест, схожий на голос. Знову завмираєш, знову очима пасеш польове безлюддя, але вже не поспішаєш у жито на розшуки. Й зненацька сповнюєшся збентеженням, набираєш повітря в груди, кричиш у таємничу пустку перед собою:

— Це ти, Марійко?

І всміхаєшся широко, й губи пересихають, і в горлі починає дерти, немов там застряв молодий остючок.

— Марійко, ти? — знову запитуєш, бо несподівано хочеш, щоб це ховалася саме вона, щоб саме вона кликала — темно-русе створіння з червоними та тугими, як глід, губами.

Стоїш, чекаєш, але нема нікого — ні хлопців, ні Марійки. Проте не рушаєш із місця, бо дуже кортить ще хоч раз почути голос. Але й голосу нема. Пливе, злегка колихаючись, польовий спокій, пливе тиша. І вперше за весь час обізвався жайворонок. Обізвався — і вмовк, знову заспівав...

Ідеш, а вухами так і стрижеш, але вловлюєш тільки спів жайворонка, тільки його разок перлистих дзвоників.

Поля вже позаду, вже й село; зупиняєшся — і дивишся на зелене течиво по горбах, вловлюєш блакитний подих волі над ними, стоїш і чекаєш: а може, знову обізветься з поля отой дивний голос, і ти кинешся назад, забредеш по груди в жито, яке ще й не половіє, розгортатимеш його руками — шелести його, сплески, запахи...

Стоїш і сподіваєшся, стоїш і наслухаєш...